

Piaci útmutató

Romániáról

2021

Tartalom

Tartalom.....	1
Alapadatok	3
Gazdasági helyzet	4
1. Legfontosabb indikátorok.....	4
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	5
3. Gazdasági helyzet	5
4. További hasznos gazdasági információk.....	8
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok	10
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Román Tagozata	11
Jogi, szabályozási környezet.....	11
1. Export Romániába.....	12
2. Vállalatalapítás	13
3. Egyéb.....	13
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés	14
1. EXIM országhozzárendelés	14
2. Helyi fejlesztési bank	14
3. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	14
4. Tenderlehetőségek	15
Praktikus információk	15
1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok	15
2. Beutazási feltételek.....	16
3. Egészségügyi helyzet.....	16
4. Közbiztonság	17
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	17
6. Repülőtér.....	18
7. Banki szolgáltatások elérhetősége	19
8. Egyéb.....	20
Kultúra.....	20
1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások	20
2. Fontosabb ünnepek	20
3. Vallás, vallási szokások	21
4. Történelmi áttekintés	21

5. További hasznos információk	22
--------------------------------------	----

Hivatalos név: Románia

Főváros	Bukarest
Államforma	köztársaság
Kormányzat	Románia alkotmányát a parlament 1991. november 21-én fogadta el és a december 8-án megtartott népszavazást követően lépett hatályba. Az ország élén az államfő áll, akit közvetlen szavazással választanak meg.
Pénznem	román lei (RON) (1 RON= 73,18 HUF)
Hivatalos nyelv	román
Beszélt nyelvek	román, magyar, német
Területe	238 391 km ²
Lakossága	19 400 000 fő (2016-os becslés)
Időeltolódás	GMT+1
Etnikai megoszlás	román 83,4%, magyar 6,1%, roma 3,1%, ukrán 0,3%, német 0,2%, egyéb 0,7%, meg nem nevezett 6,1%
Vallások	keleti ortodox 81,9%, protestáns 6,4%, katolikus 4,3%, egyéb 0,9% (főként muszlim), meg nem nevezett 6,3%
Nemzeti ünnep	december 1. (Az 1918-as egyesítés évfordulója)

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1nia>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Romania>
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>
www.convertmymoney.com

Románia kelet-közép-európai állam. Északkeletről Ukrajna és Moldova határolja, nyugatról Magyarország és Szerbia, délről Bulgária, míg keleten a Fekete-tengerrel határos. Az Európai Unió hetedik legnagyobb területű, illetve hetedik legnépesebb országa. Fővárosa és egyben legnagyobb városa Bukarest, mely az Európai Unió hatodik legnagyobb városa.

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

Legfontosabb indikátorok										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GDP (milliárd USD)*	183,26	170,63	190,8	200	177,8	188,12	211,69	241,45	249,69	248,71
Egy főre jutó GDP (USD)*	9 099	8 507	9 547	10 043	8 969	9 548,6	10 807	12 399	12 889	12 896
Egy főre jutó GNI (USD)*	8 650	8 760	9 320	9 700	9 600	9 620	10 110	11 430	12 610	12 570
GDP növekedési üteme (% , év)*	1,9	2,0	3,8	3,6	3,0	4,7	7,3	4,5	4,1	-3,9
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	-2,1	-12,4	3,9	4,4	3,4	6,2	4,6	1,3	0,7	-5,5
Infláció (fogyasztói árak, %)*	5,8	3,3	4,0	1,1	-0,6	-1,5	1,3	4,6	3,8	2,6
Exportvolumen (milliárd USD)*	67,93	64,04	76,38	82,83	73,55	78,59	88,96	101,07	100,93	92,66
HDI (Emberi Fejlettségi Index)**	0,806	0,803	0,808	0,811	0,815	0,82	0,821	0,823	0,828	n.a.
GCI (Globális Versenyképességi Index)***	4,0	4,0	4,1	4,3	4,3	4,32	62,18	63,46	64,36	n.a.

Forrás: *<http://data.worldbank.org/country/romania>, ** <http://hdr.undp.org/en/statistics/>; https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_Human_Development_Index
 *** <https://tradingeconomics.com/romania/competitiveness-index>

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői

Exportvolumen	71,046 milliárd USD (2020)
Legfontosabb exportpartnerek	Németország (22%), Olaszország (10,7%), Franciaország (6,73%), Magyarország (4,99%), Lengyelország (3,73%) (2020)
Legfontosabb exporttermékek	elektronikai berendezés, jármű, gép
Importvolumen	92,056 milliárd USD (2020)
Legfontosabb importpartnerek	Németország (20%), Olaszország (8,92%), Magyarország (7,33%), Kína (6,24%), Lengyelország (6,16%), Franciaország (4,62%), Törökország (4,33%) (2020)
Legfontosabb importtermékek	elektronikai berendezés, jármű, gép és berendezés, vegyi anyag, üzemanyag és ásvány

Forrás:

https://trendeconomy.com/data/h2?commodity=TOTAL&reporter=Romania&trade_flow=Export,Import&partner=World&indicator=TV,YoY&time_period=2020

3. Gazdasági helyzet

Románia gazdasága gyorsan fejlődő vegyes gazdaság, magas humán fejlettségi mutatóval és képzett munkaerővel. Az Európai Unió rangsorában teljes nominális GDP-t tekintve a 15., a vásárlóerő-paritással számolva a 10. helyen áll. Románia gazdasága a 40. helyet foglalja el a világranglistán, 549 milliárd dolláros bruttó hazai termék értékkel (PPP). Az utóbbi években a román gazdaság növekedési üteme volt a legmagasabb az EU-ban: 2016-ban 4,8%, 2017-ben 7,1%, 2018-ban 4,4% és 2019-ben 4,1%. 2018-ban az egy főre jutó GDP vásárlóerő-paritáson elérte az Európai Unió átlagának 66% -át, szemben a 2007-es 44%-kal, ami a legmagasabb növekedési ütem az EU-27-ben. Közép- és Kelet-Európában Románia jelenti az egyik fő célpontot a közvetlen külföldi befektetések számára: az országba 1989 óta eltelt időszakba érkezett közvetlen külföldi tőkebefektetések összege meghaladta a 170 milliárd dollárt. Románia Közép- és Kelet-Európa legnagyobb elektronikai gyártója. Az elmúlt 20 évben Románia a mobil technológia, az információbiztonság és a kapcsolódó hardverkutatás egyik fő központjává nőtte ki magát. Az ország regionális vezető olyan területeken, mint az informatika és a gépjárműgyártás. Bukarest, a főváros Kelet-Európa egyik vezető pénzügyi és ipari központja. Románia legfontosabb exporttermékei: járművek, gépek, vegyipari termékek, elektronikai termékek, elektromos berendezések, gyógyszerek, szállítóeszközök, alapfémek, élelmiszeripari termékek, valamint a gumi és a műanyagok.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Romania

<https://en.wikipedia.org/wiki/Romania>

Az ország éléskamrája a Havasalföld. Kukorica termesztésében kiemelkedő, amelyet népelelmezésre is felhasználnak. Az ipari növények közül a napraforgó termesztése kiemelkedő. További fontosabb termesztett növények: búza, árpa, cukorrépa, takarmánynövények. Moldva szőlő- és bortermelése híres. Kitűnő minőségű borait exportálják. Az ország primőr zöldségeit (paradicsom, paprika stb.) Nyugat-Európa piacaira szállítják.

Az ország fő energiaforrása a kőolaj és a földgáz. A kőolajbányászat és a vegyipar központja Ploiești. Kiterjedt földgáztelepek húzódnak az Erdélyi-medence alatt. A földgázt Marosvásárhely és Kolozsvár vegyipari üzei dolgozzák fel. Sok ásványkincse van, a kitermelés azonban – főként a készletek elapadása miatt – kevésbé gazdaságos, és a 21. század elején általánosan csökkent. Az Erdélyi-medence területén évezredek óta aranyat és ezüstöt, a medence peremén kősót bányásznak. Jelentősebb még a bauxit, ólom, réz, mangánérc, színesfémek kitermelése.

A gépipar – főként alkatrészgyártó üzei révén – országsszerte megtalálható. Brassóban traktorokat, teherautókat, repülőgépeket gyártanak. Arad gépkocsi- és vasútkocsi-gyártása jelentős. Havasalföld városaiban (Craiovában, Piteștiiben) sokoldalú gépgyártás és autóipar telepedett meg. Piteștiiben gyártják a Daciát, Craiovában a Ford gépkocsikat. Ploieștiiben bányászati gépeket gyártanak, Temesváron villamos- és mezőgazdasági gépipar, Constanța, Galați és Brăila városaiban hajógyártás működik. Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyszeben városaiban műszeripar, elektrotechnika, elektronika van jelen.

Jelentős a fafeldolgozás, a papírgyártás, az építőanyag-ipar, cementgyártás, a műtrágyagyártás, a textilipar, élelmiszeripar, halászat. Az idegenforgalom a Kárpátok hegyvidékén és a tengerparti üdülőhelyeken összpontosul.

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1nia#Gazdas%C3%A1g>

Gazdasági vonatkozásban a korábbi évek lendületes fejlődése után 2019 a hanyatlás évének számított Romániában; nem haladtak sem az infrastruktúra-fejlesztések, sem a nagy állami beruházások, viszont a költségvetési hiány meredeken emelkedett. 2019-ben számos területen megmutatkoztak a román gazdaság gyenge pontjai, amelyeket annál nehezebb lesz kiküszöbölni, hogy a tavaly október–novemberi kormányváltáson, valamint államfőválasztáson túlmenően 2020 helyhatósági és parlamenti megmérettetést is rendeznek az országban. A 2016-ban hatalomra került szociáldemokraták (PSD) gazdaságpolitikáját a fogyasztás ösztönzése jellemezte. Az elmúlt három évben jelentős bér- és nyugdíjemelésekkel megkétszerezték a közalkalmazottak fizetését, úgyhogy a közszférában 4700 lej (egy lej 70 forint) az átlagbér. (Eközben az országos nettó átlagbér 3080 lej.) Ez viszont azzal járt, hogy a közalkalmazottakkal kapcsolatos kiadások immár elérik a román össztermék 11 százalékát, ami az elmúlt harminc évben a legnagyobb arány Romániában. A mintegy 70 százalékos nyugdíjemelés első szakasza is hatályba lépett, miközben a társadalombiztosítási rendszer hiánya meghaladja a kétmilliárd lejt. Teljesen kibillent az államháztartás egyensúlya, és a tavalyi 3 százalékos után az idén a GDP-hez mérten 4,4 százalékra ugrott a hiány. Eközben mindössze 22 új autópálya-szakaszt adtak át a forgalomnak az országban.

Forrás: <https://www.vg.hu/gazdasag/gazdasagi-hirek/meg-kell-huzni-a-nadragszijat-romaniaban-2-1922823/>

A kormány beruházás-orientált gazdaságpolitikájának egyik prioritást élvező területe a közlekedési és azon belül is a közúti infrastruktúrafejlesztés. Az ország újraiparosítása tekintetében a kormányprogram a petrokémia, fémipar, műanyagipar, szállítás, mezőgazdaság, gyógyszeripar területét említi, de kiemelten kezeli a védelmi és kitermelőipart is. A lakosság víz-, csatorna és földgázhálózat fejlesztése ugyancsak hangsúlyosan szerepel a tervek között. A mezőgazdaság, a turizmus és az egészségügy területén szükség van korszerűsítésre, ezért az építőipari, a technológiai és a digitális ágazatok rejtenek potenciált. Az IT&C szektor továbbra is növekedni fog, a robotika is egyre

inkább teret nyer, a Fekete-tengeri kitermelés megkezdésével pedig az energetikában is megjelenhetnek új üzleti lehetőségek.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/c/8f/b2000/Rom%C3%A1nia%20V3.pdf>

A Covid-19 vírus okozta globális járványhelyzet, illetve annak gazdasági hatásai 2020. március elején Romániát is elérték, a kormányzat számos intézkedést vezetett be a járvány országon belüli megfékezése érdekében és a gazdaságra gyakorolt hatásainak mérséklése céljából. Az Európai Bizottság jóváhagyta a román állam 3,3 milliárd eurós KKV-kat támogató mentőcsomagját. A rendelkezésre álló keretet közvetlen állami támogatásokra, beruházások állami kezességvállalásokra és működőtőke-kölcsönökre fordítható. A program keretében nyújtott támogatás a koronavírus kitörésének gazdasági következményei által nehézségekbe ütközött KKV-k számára elérhető. A rendszer célja, hogy segítse a vállalkozásokat azonnali működőtőke- vagy befektetési igényeik fedezésében, ezáltal biztosítva tevékenységük folytatását. Románia 400 millió euró hitelt kapott a Világbanktól a koronavírus-járvány megfékezésére.

Forrás: ITM,

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_649

<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/romania-government-and-institution-measures-in-responseto-covid.html>

Az IMF jelentése alapján Románia a tavalyi évben az Európai Unió tagállamai közül majdnem a legkevesebbet költötte saját gazdaságának méretéhez viszonyítva a vállalatok és a lakosság megsegítésére a világjárvány kitörése után.

A 2020 tavaszán bevezetett gazdaságvédelmi intézkedések között volt a hitelmoratórium (max. 9 hónappal történő halasztás), a nehéz helyzetbe került kkv-k számára kedvezményes kamatozású beruházási és forgótőke hitelprogram, a kényszerszabadságra küldött alkalmazottak bérkifizetésének a nettó átlagbér 75%-áig terjedő költségvetési támogatása, valamint a gyorsított, utólagos ellenőrzéssel megvalósuló áfa-visszatérítés. Ez utóbbit intézkedés hatályát 2022. január 31-ig meghosszabbították. 2020 szeptemberében uniós források bevonására támaszkodva több, vissza nem térítendő támogatási programot hirdettek meg. A HoReCa ágazat cégei a 2019/2020-as üzleti forgalom közötti különbség 20%-át kaphatják meg állami támogatásként 2021. december 31-ig, 1 millió 800 ezer euró/cég értékhatárig, illetve 2021. június 30-ig meghosszabbításra került a speciális ágazati adókra vonatkozó befizetési mentesség.

A jegybank 2021. január 18-tól további 0,25 százalékponttal – újabb történelmi mélypontra – 1,25 %-ra csökkentette az alapkamatot. A fő cél továbbra is az állam megnövekvő kiadásai és a reálgazdaság finanszírozásához szükséges likviditás, valamint a lejárfolyam viszonylagos stabilitásának biztosítása.

Az előzetes adatok alapján a tavalyi évben Románia GDP-je a várakozásokhoz képest kisebb ütemben, 3,9 %-kal csökkent, ezzel szemben az államháztartás hiánya, valamint az államadósság mértéke növekedett, az előbbi GDP-arányosan 9,8 %-ot, az utóbbi 47,3 %-ot ért el. A román külkereskedelmi forgalomban az export az importhoz képest nagyobb mértékben, 10 %-kal esett vissza, szemben az utóbbi 6,6 %-os csökkenésével. Ennek következtében az egyébként is tekintélyes mérleghiány tovább tágult, túllépve a 18 milliárd eurót. Az éves átlagos infláció 2,3 % volt, míg a munkanélküliségi ráta 5 %-ra emelkedett.

A román parlament március elején elfogadta a 2021. évi költségvetést, ennek kidolgozását a következő sarokszámokra alapozták: 4,3%-os GDP növekedés, 7,16%-os államháztartási deficit, 2,4%-os éves átlagos infláció, 5%-os kiadás- és 13%-os bevétel-növekedés. 2021. I

negyedévében is a vártnál jobban teljesített a román gazdaság, mivel teljesítménye az elmúlt év azonos időszakához képest mindössze 0,2 %-kal csökkent, viszont a tavalyi év utolsó negyedévéhez viszonyítva 2,8 %-os növekedést produkált. A közelmúltban az EU, az IMF és a Világbank egyaránt javított a korábbi, Romániára vonatkozó idei növekedési előrejelzésén, amely szerint immár 5-6 %-os GDP bővülésre számítanak. Az államháztartás április végén 1,8 %-os GDP-arányos hiánnyal zárt.

A járvány által leginkább érintett szektorok a HoReCaHoReCa, a turizmus és a légi személyszállítás. Az állami tulajdonú Tarom légitársaság megkezdte az elbocsátásokat, a magántulajdonú Blue Air pedig csődegyezségi eljárást kezdeményezett adóssághelyzetének rendezése érdekében. Az EU 19,3 millió eurós állami támogatás folyósítását hagyta jóvá a Tarom számára a járványhelyzet miatt elszenvedett veszteségei kompenzálására, az efeletti esetleges támogatást a cég köteles visszafizetni. A Blue Air szintén hozzájutott az Eximbank közreműködésével folyósítandó, államilag garantált 62 millió eurós hitel első részletéhez.

Forrás: http://exporthungary.gov.hu/download/a/9a/c2000/Rom%C3%A1nia_20210625.pdf

4. További hasznos gazdasági információk

Romániai Magyar Üzleti Egyesület: <http://www.hungarianbusiness.ro/>

Export Hungary: <http://exporthungary.gov.hu/orszagismertetok?orszagismerteto-romania>

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>

OECD cikkgyűjtemény: <http://www.oecd.org/countries/romania/>

ENSZ fejlesztési program, Humán Fejlettségi Index:

<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ROU>

A Világbank adatbázisa: <http://www.worldbank.org/en/country/romania/overview>

A román központi statisztikai hivatala angol nyelven: <http://www.insse.ro/cms/en>

Az ENSZ adatbázisának adatai: <http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=romania>

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

Magyarország abban érdekelt, hogy jó kapcsolatot tartson fenn Romániával, ez a magyar közösség és a gazdasági partnerség miatt is fontos. A politikai, gazdasági, kulturális, oktatási és katonai-biztonsági kapcsolatokat 150-nél több szerződés, egyezmény és megállapodás szabályozza.

A külügyminiszterek rendszeres találkozóikon folyamatosan erősítik a politikai és gazdasági együttműködést, valamint áttekintik a két ország nemzeti kisebbségeinek jogvédelmét.

2010. májusában a magyar és a román kormány megállapodást írt alá a magyar-román államhatárt keresztező földgázszállító vezetékekkel, valamint a villamos távvezetékekkel kapcsolatos együttműködésről.

2011. nyarán megállapodás született a Szeged és Arad, valamint a Szolnok és Kolozsvár közötti autópálya-kapcsolat létesítéséről.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Bukarest

2016. februárjában a Bukarestben megszervezett Magyar-Román Gazdasági Vegyes Bizottsági ülésen magyar-román energetikai és közlekedésfejlesztési projektek előmozdításáról sikerült megállapodni az új román szakértői kormánnyal.

Forrás:<http://www.kormany.hu/hu/kulgazdasagi-es-kulugyminiszterium/gazdasagdiplomaciaert-felelos-allamtitkar/hirek/energetikai-es-kozlekedesfejlesztesi-megallapodasok-szulettek-bukarestben>

A 2017. november 23-24-re Budapestre tervezett következő (8.) ülést román részről 2018-ra kérték halasztani, azonban végül nem valósult meg.

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter 2018. november 9-én hivatalos látogatást tett Romániában. A magyar és román oldalon zajló infrastruktúrafejlesztések nyomán a 2019. évtől fizikai lehetőség lesz évente 1,75 milliárd, 2022-től pedig 4,4, milliárd köbméternyi gáz magyarországi irányú szállítására. Megállapodás született arról is, hogy a helyi közösségek életét megkönnyítendő, a Dombegyházánál és Eleknél található határátkelőhelyeket állandóan nyitva tartóvá teszik, 2020 végére pedig a magyar M4-es és a román A3-as autópálya összekötése megtörténik, ettől kezdődően Nagyvárad gyorsforgalmi úton is elérhető lesz Magyarországról. A Budapestet Kolozsváron keresztül Bukaresttel összekötő gyorsvasút tervének előkészítése is jól halad, a magyar fél egymilliárd forintot különített el a megvalósíthatósági tanulmány elkészítésére.

Forrás:<https://bukarest.mfa.gov.hu/news/szijjarto-peter-kuelgazdasagi-es-kueluegyminiszter-ur-latogatasa-romaniaban-2018-november-9-en>

Szijjártó Péter 2021. február 8-án Bukarestben az új román kormány több tagjával találkozott. „A két nép ezer szálon kötődik egymáshoz, Románia és Magyarország gazdasági, kereskedelmi, energetikai és közlekedési kötődései pedig egyértelművé teszik, hogy kölcsönösen érdekeltek egymás fejlődésében.” Románia a negyedik legfontosabb exportpiac Magyarország számára, és az Erdélyben élő jelentős magyar közösség miatt is kritikus fontosságúak a két ország közti összeköttetések. Szijjártó Péter román kollégáján, Bogdan Aurescu külügyminiszteren kívül Claudiu Nasui gazdasági, Catalin Drula közlekedési, Virgil Popescu energiaügyi és Cseke Attila fejlesztési miniszterrel is találkozott. Román kollégáival egyebek között arról állapodtak meg, hogy 2024-ig megnyitják a két ország közti harmadik autópálya-összeköttetést Mátészalka és Szatmárnémeti között, és másutt is új határátkelőket engedélyeznek.

Forrás:<https://bukarest.mfa.gov.hu/news/szijjarto-peter-kuelgazdasagi-es-kueluegyminiszter-bukaresti-latogatasa>

A 2021. április 28-ai, gyulai találkozón a két külügyminiszter aláírta a Megállapodás a Magyar Köztársaság kormánya és Románia kormánya között a közúti és vasúti határforgalom ellenőrzéséről szóló, 2004. április 27. napján aláírt egyezmény végrehajtásáról szóló megállapodás módosításáról, valamint a Megállapodás a Magyarország Kormánya és Románia kormánya között a magyar-román államhatáron átvezető közúti kapcsolatokról szóló megállapodás módosításáról rendelkező dokumentumokat. A két módosítás aláírását követően a közös határszakaszon megnyílhatnak a határátkelők Elek és Otlaka (Grăniceri), valamint Dombegyház és Kisvarjas (Variașu Mic) között.

Forrás: <https://bukarest.mfa.gov.hu/news/kueluegyminiszteri-talalkozo-a-magyarorszaggyulan>

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

- Magyarország külgazdasági kapcsolatrendszerében Románia kiemelten fontos partner, évek óta a magyar export egyik legjelentősebb felvevőpiaca és a magyar cégek tőkekihelyezéseinek kiemelt célországa. A magyar kis- és középvállalatok a román piacra elérhető és jó lehetőségeket kínáló kitörési pontként tekintenek.
- A 2020-as évben Románia Magyarország 4. legjelentősebb exportpartnere volt, részaránya a teljes magyar külkereskedelemben 5,19% körül alakult. A magyar kis- és középvállalatok a román piacra elérhető és jó lehetőségeket kínáló kitörési pontként tekintenek.

Forrás:

https://trendeconomy.com/data/h2?commodity=TOTAL&reporter=Hungary&trade_flow=Export,Import&partner=World&indicator=TV,YoY&time_period=2020

- A külkereskedelemben a többlet Magyarország oldalán van, a magyar cégek több mint kétszer annyit exportálnak Romániába, mint a román vállalatok Magyarországra. A perspektivikus együttműködési területek az élelmiszeripar, feldolgozóipar, turizmus, olajszármazékok, bankszektor, oktatás, tudás és technológia-intenzív ágazatok, mezőgazdaság, gyógyszeripar.
- A magyar és román vállalatok közötti kapcsolatok további fejlesztése érdekében az Eximbank 370 millió eurós hitelkeretet nyitott.
- Mintegy 12 ezer vállalatot alapítottak magyarok Romániában, valamint román cégek mintegy 2500 munkavállalót foglalkoztatnak Magyarországon.
- A legnagyobb, Romániában is jelen lévő magyar vállalatok a Mol, amely jelentős, 15 százalékos piaci részesedéssel bír, az OTP Bank, mely 125 fiókot működtet a szomszédos országban, valamint a Richter.
- Folyamatosan nő a Magyarországra látogató román turisták száma, Románia a 8. legnagyobb küldő ország.
- 2016. februárjában sikerült előrelépést elérni Magyarország energiabiztonsága szempontjából is, Románia ugyanis két éven belül végrehajtotta a szükséges beruházásokat, hogy Magyarország Romániától is tudjon gázt vásárolni.
- Jelenleg tíz olyan útkapcsolat van Magyarország és Románia között, amelyeket határátkelők hiányában nem lehet használni, ezért 2016. februárjában megállapodás született arról, hogy a fejlesztések ütemezetten megindulnak a kishatárfogalom megindítása érdekében.
- Pozitívum a déli autópálya-szakasz 2015. júliusi átadása, amellyel létrejött az első autópálya kapcsolat a két ország között.

Forrás:

<http://www.kormany.hu/hu/kulgazdasagi-es-kulugyminiszterium/hirek/szijjarto-peter-a-magyar-roman-strategiai-partnersegrol-targyalt-a-roman-gazdasagi-miniszterrel>

<http://www.kormany.hu/hu/kulgazdasagi-es-kulugyminiszterium/parlamenti-allamtitkarsag/hirek/romania-fontos-strategiai-partnere-magyarorszagnak>

A magyar-román külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Összesen	5 180,0	5 389,0	5 515,6	5 417,3	2 683,7	2 748,2	2 844,6	2 565,7	2 496,3	2 640,8	2 671,0	2 851,5
Élelmiszer, ital, dohány	915,8	879,2	978,2	1 193,1	184,0	191,4	226,3	227,8	731,7	687,7	752,0	965,3
Nyersanyagok	169,5	208,3	216,6	160,1	152,5	155,7	158,2	136,5	17,0	52,6	58,5	23,6
Energiahordozók	394,1	428,6	396,3	441,4	231,1	201,5	173,5	143,8	163,0	227,1	222,7	297,6
Feldolgozott termékek	2 143,7	2 163,7	2 197,1	2 095,9	950,7	1 065,4	1 120,9	1 045,9	1 193,0	1 098,2	1 076,1	1 050,0
Gépek, gépi berendezések	1 557,0	1 709,2	1 721,0	1 526,8	1 165,4	1 134,1	1 165,7	1 011,8	391,6	575,1	561,7	515,0
Forrás: KSH												

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Román Tagozata

Az MKIK Magyar – Román Tagozatának célja a relációban tevékenykedő magyar vállalkozások támogatása, a kétoldalú gazdasági együttműködés fejlesztése, kapcsolattartás a román kamarai partnerszervezettel és intézményeivel. A Tagozat feladata, hogy közreműködjön üzletfelek felkutatásában, kapcsolatok létrehozásában, ösztönözze a gazdasági együttműködést, elősegítse a kis- és középvállalkozások külkereskedelmi kapcsolatainak fejlődését az export növelése érdekében, valamint tájékoztatást nyújtson a román piac helyzetéről, fejlődési tendenciáiról.

A [Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Magyar-Román Tagozatának](#) elérhetősége:

Elnök: Dr. Orosz Tivadar

Titkár: Rák János

Cím: Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, 5600 Békéscsaba, Penza ltp. 5.

Tel./Fax: + 36 66 324-976, 451-775

E-mail: janos.rak@bmik.hu

Jogi, szabályozási környezet

Romániában polgári jogrendszer van érvényben. A román jog forrásai a román alkotmány, a parlament által elfogadott törvények, az elnök rendeletei, a kormány jogalkotási aktusai (rendeletek, sürgősségi rendeletek, határozatok), a központi államigazgatás által kibocsátott jogalkotási aktusok (miniszeri rendeletek, utasítások és szabályzatok), a helyi önkormányzatok (megyei és települési önkormányzatok és a bukaresti önkormányzat) által kibocsátott jogalkotási aktusok és az európai uniós jogszabályok (rendeletek, irányelvek), továbbá azok a nemzetközi szerződések, amelyekben Románia részes fél.

Forrás: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-ro-hu.do?member=1

1. Export Romániába

Románia EU csatlakozása után a két ország határán megszűnt az áruforgalom ellenőrzése a vám szempontjából, fennmaradt viszont a jövedéki ellenőrzés. Az Adóigazgatás Nemzeti Ügynöksége (ANAF) elnökének 207/2012 sz. rendelete szabályozza és engedélyezi azokat a módszereket és eljárásokat, amelyek lehetővé teszik a jövedéki termékek termelését, raktározását, mozgását és behozatalát. Románia az EU csatlakozást követően átvette az EU Közöségi Vámtarifáját, az Általános Kedvezményes Programot, az EU Kereskedelmi Védzáradékot, a kedvezményes egyezményeket és együttműködési megállapodásokat, amelyeket az EU kötött a harmadik országokkal.

Az EU érvényes vámszabályozása aktuális állapotban az [Európai Bizottság Adóügy és Vámunió oldalán](#) található.

A Nemzeti Vámhatóság honlapján hasznos információk olvashatóak: <https://www.customs.ro/en/>.

Romániába irányuló magyar export termékekhez – a vevő által igényelt dokumentumokon kívül – a számlát és a szállítólevelet szükséges mellékelni. Több csomagolás esetén az eladó listát készít, megjelölve az egyes csomagok, csomagolások tartalmát is. Minden más, fentiekben túli okmányt az importőr (vevő) szolgáltatja. Nemzeti szabványok, forgalomba hozatali engedélyek, az azokat kiadó intézmények (pl. elektronikus cikkek, fogyasztási és élelmiszeripari cikkek).

Románia, az európai uniós csatlakozását követően nemzeti szabványait teljes egészében módosította az EU vonatkozó szabályozásával, illetve ajánlásaival összhangban. A román hatóságok elfogadják az EU akkreditált intézményei által kiállított bizonyítványokat (Certificat).

2007. január 1-jétől a Romániában előállított állati eredetű termékeket a megfelelő közösségi szabályoknak megfelelően kell forgalomba hozni, különös tekintettel a létesítmények műszaki és higiéniai feltételeire, valamint a termékek ellenőrzésére és állat-egészségügyi jelölésére. E termékekre különösen az élelmiszer-higiénéről szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben, valamint az állati eredetű élelmiszerek különleges higiéniai szabályainak megállapításáról szóló, 2004. április 29-i 853/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott követelmények vonatkoznak.

- Élelmiszerek forgalomba hozatalát a Nemzeti Közegészségügyi, Állategészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Hatóság engedélyezi (Autoritate Nationala Sanitara si Veterinara pentru Siguranta Alimentelor).
 - Gázkészülékek, emelőgépek, nyomástartó edények forgalomba hozatalát és működési engedélyét az ISCIR engedélyezi (Inspectia de Stat pentru Controlul Cazanelor, Recipientilor sub Presiune si Instalatiilor de Ridicat).
 - Építőanyagok forgalomba hozatali engedélyét az INCERC adja ki (Institutul National de Cercetari in Constructii), tiszteletben tartva a 622/2004 sz. Kormányhatározatot.
 - A nem ipari rendeltetésű elektromos berendezések hatósági bevizsgálását a S.C. ICPE S.A. - Departamentul pentru Incercarea si Certificarea Produselor Electrice végzi el.
- Az uniós normáknak megfelelően a CE és CS tanúsítványok kölcsönös elismerésének rendszere Romániában is működik.

2. Vállalatalapítás

Adókönyvet rövid bemutatása

d) Mikro-vállalkozásadó: megnövelték azt a felső határt az üzleti forgalomnál, amely alapján besorolják a mikrovállalatokat: az eddigi 500.000 euróról 1 millió euróra. Azok a cégek, amelyek üzleti forgalma nem haladja meg ezt az értéket, a 16%-os nyereségadó helyett 1%-os jövedelemadót fizetnek, ha legkevesebb egy alkalmazottal dolgoznak, és 3%-ot, ha nincs egyetlen alkalmazottjuk sem.

e) Kamatadó: 10%

f) Árfolyam nyereségadó: 16%

g) Személyi jövedelemadó: 10%

h) Munkaadót terhelő járulékok: 2,25%

i) Munkavállalót terhelő járulékok: 35% (nyugdíj- és egészségügyi járulék)

j) ÁFA: az áruforgalmi adó 2018-ban is 19%, ugyanakkor életbe lépnek a módosulások az elkülönített áfa-fizetéssel kapcsolatosan, így 2018. január 1-től valamennyi vállalkozásnak elkülönített számlára kell fizetnie az áfát, amiről csak az adóhatóság engedélyével vonhatnak vissza pénzt. 9%-os a hozzáadottérték-adója az élelmiszerek és közétkeztetéssel kapcsolatos szolgáltatások esetében. 5%-os Áfa terheli a lakások értékesítését.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/download/f/55/52000/Rom%C3%A1nia.pdf>

További hasznos információk:

<http://cegalapitas-romaniaban.hu/romaniai-cegalapitas.html>;

<https://www.kpmg.com/RO/en>

Tudnivalók a vállalatalapításról:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania>

Adózásról:

<http://www.pwc.ro/en>

3. Egyéb

- Romániában az EU-csatlakozás (2007) óta vásárolhat földet külföldi állampolgár, korábban ez nem volt lehetséges. Jelenleg a 312/2005 számú törvény szabályozza Romániában a külföldiek földtulajdon-szerzési lehetőségeit. E szerint az EU-állampolgárok, a romániai lakcímmel rendelkező hontalanok, illetve EU-s gazdasági társaságok ugyanolyan módon juthatnak földterülethez, mint bármely román állampolgár vagy román cég. Kivételt képeztek e területek közül a termőföldek és az erdők, de 2014. január 1. óta ilyen földterülethez is hozzájuthatnak az EU-s állampolgárok. Az unión kívüli külföldiek földszerzését kétoldalú nemzetközi egyezmények szabályozzák, például telket örökölhetnek olyanok is, akik nem vásárolhatnak. Az épületvásárlás Romániában automatikusan maga után vonja azon telek megvásárlását (százalékos arányban), amelyen az épület áll.

Forrás, további hasznos információk angol nyelven:

<http://www.romanianlawoffice.com/purchase-romanian-property.htm>

<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Romania/Buying-Guide>

<http://www.rolegal.com/article/foreigners-buying-property-in-romania>

http://www.szabadfold.hu/gazdanet/foldvasarlas_romaniaban

- A szellemi termékek és szerzői jogok védelmére vonatkozó román törvényi szabályozás megfelel az európai és nemzetközi követelményeknek, azonban a rendelkezések gyakorlati alkalmazása és betartása elmarad a kívánalmaktól.
Az elmúlt években az audio- és videó hang- és képhordozók területén végzett illetéktelen másolások terén javult a helyzet, ugyanakkor a számítógépes szoftverek jogtisztaságának ellenőrzőrendszerében és a jogszabály megsértésének szankcionálásban még elmaradások tapasztalhatók.
 - Románia aláírta a szellemi tulajdonjogok védelmére vonatkozó nemzetközi egyezményeket, beleértve a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonatkozásairól szóló Megállapodást (TRIPS) is és hatályba léptette a szabadalmi jogok, védjegyek és szerzői jogok védelmére vonatkozó jogszabályokat.
 - Románia részese az online szerzői jogok védelméről szóló Internet Konvenciónak. Ugyancsak részese az iparjogok védelmére vonatkozó Párizsi Egyezménynek és annak későbbi módosításainak. A szakterületi szolgáltatásokról szóló részletes információk az Állami Találmányi és Védjegy Hivatal (www.osim.ro), illetve a Román Szerzői Jogi Hivatal (www.orda.ro) honlapján található.
- Forrás: HIPA

Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés

1. EXIM országkockázati besorolás

Az Eximbank hatályos országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Románia a 3-as országkockázati kategóriába esik.

Forrás: <https://exim.hu/kondiciok/orszagkockazatok/exim-altal-minositett-orszagok-listaja>

2. Helyi fejlesztési bank

Román Fejlesztési Bank (BRD)

Cím: BRD Tower - 1-7, Ion Mihalache blvd., sector 1, 011171 Bucharest

Telefon: +4 021 302 6161

E-mail: mybrdcontact@brd.ro

3. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat

Román Kereskedelmi és Iparkamara

Elnök: Mihai Daraban

Cím: Bulevardul Octavian Goga 2, Bucharest 030982

Telefon: +40 37 447 4404

E-mail: ccir@ccir.ro

Bukaresti Kereskedelmi és Iparkamara

Cím: Bulevardul Octavian Goga 2, Bucharest 030982

Telefon: +40 21 319 01 73; +40 21 319 01 21

E-mail: office@ccib.ro

Román Vegyeskamarai Szövetség

Cím: Bd. Octavian Goga nr. 2, Sector 3, București, 030982
Telefon: +40 21 312 40 47
E-mail: office@uccbr.ro

[Kereskedelmi és Iparkamarák Romániában](#) (térkép linkekkel)

4. Tenderlehetőségek

A romániai tenderlehetőségekről a következő linkeken tájékozódhat:

<http://www.tender.ro/>, <http://www.tendersinfo.com/global-romania-tenders.php>

Építőipari tenderlehetőségek:

http://www.cwctenders.com/construction_tenders_romania.htm

Praktikus információk

1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok

[Magyarország bukaresti nagykövetsége](#)

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Zákonyi Botond

Cím: str. Jean-Louis Calderon nr. 63-65., 020034 Bucuresti

E-mail címe: mission.buc@mfa.gov.hu

Titkársági szám: 00 40 31/620 4301

Központi szám: 00 40 21/311 0062

Honlap: <https://bukarest.mfa.gov.hu/>

Magyarország Bukaresti Nagykövetségének Külgazdasági Irodája:

Cím: 010493 Bucuresti, Str. Polona nr. 45. Tel: 00 40 21/231 2128

Fax: 00 40 21/231 0106

E-mail: econoffice.buc@mfa.gov.hu

Magyarország külgazdasági attaséja Bukarestben:

Bogár Ferenc

Cím: 010493 Bucuresti, Str. Polona nr. 45.

E-mail: FBogar@mfa.gov.hu

Hivatali telefonszám: 00 40-21-231-21-28

Mobil telefonszám: 00 40 746 172 546

A KGA tevékenysége Moldovára is kiterjed.

Magyarország külgazdasági attaséja Csíkszeredában:

Lázár Zoltán

Cím: 530210 Csíkszereda, Petőfi Sándor u. 45

E-mail: zoltan.lazar@mfa.gov.hu

Hivatali telefonszám: +40 366 087 017

Mobil telefonszám: +40 736 10 2123

Magyarország külgazdasági attaséja Kolozsváron:
Telegdi Andrea Ágota
Cím: Kolozsvár, Fő tér 23.
E-mail: andrea.telegdi@mfa.gov.hu
Hivatali telefonszám: (+40) 264 596 300 (9133)
Mobil telefonszám: (+40) 741 232 299

Románia Nagykövetsége Budapesten

Nagykövet: Gabriel Cătălin ȘOPANDĂ
Cím: Budapest, Thököly út 72., 1146
Telefon: (+36-1) 384 8394
E-mail: budapesta@mae.ro
Honlap: <http://budapesta.mae.ro/>

2. Beutazási feltételek

A magyar állampolgárok – az Európai Unión belüli szabad mozgás alapelveinek megfelelően – vízum nélkül utazhatnak be a szomszédos Romániába. A határátlépéshez szükség van érvényes útlevelekre, vagy ép, olvasható és érvényes magyar személyazonosító igazolványra. Európai uniós állampolgárok esetében az úti okmány a Romániába utazás időtartama alatt kell érvényes legyen. 90 napot meg nem haladó tartózkodás esetén sem engedélyre, sem bejelentésre nincs szükség. A 90 napot meghaladó tartózkodás esetén a Román Bevándorlási Hatóságtól (ORI) egy egységes EU-s okmányt, a regisztrációs igazolást kell kérni.

3. Egészségügyi helyzet

A romániai közegészségügyben alapvetően az európai normák érvényesülnek. Az országba belépők számára nincs kötelezően előírt védőoltás. Ajánlott viszont a Hepatitisz A és B védőoltás, valamint a kullancsok elleni védelem. Járványos betegségek terjedésekor ettől lehet eltérés, ezért érdemes az ÁNTSZ honlapján (www.oltokozpont.hu) tájékozódni. Az ivóvíz jó minőségű, nyugodtan fogyasztható.

A román egészségügy finanszírozási gondokkal küzd, melynek rendezése érdekében folyamatban van az intézményi működés racionalizálása, illetve egy országos, átfogó egészségügyi reform. Ettől függetlenül az állami egészségügyi intézmények minden EU-polgár számára biztosítják a sürgősségi ellátást. A Romániába utazás előtt is ajánlott megfelelő baleset- és egészségbiztosítást megkötni, így elkerülhető az a kellemetlen meglepetés, amelyet egy nagyobb összegről szóló kórházi számla okozhat.

Az egészségügyi intézmények műszaki színvonala, felszereltsége változó. Tapasztalat szerint a személyzet jól képzett, angolul is beszélő és a külföldiekkel szemben általában segítőkész. Romániát is sújtja az orvoshiány, illetve az egészségügyi személyzet kivándorlása, azonban az ebből adódó működési zavarok a külföldieket a legkritikább esetben érintik. A nagyobb városokban számos magánklinika is elérhető.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?romania>

4. Közbiztonság

Románia 2007. január 1. óta az Európai Unió tagállama. Ennek megfelelően a személyi- és vagyónbiztonság helyzete megegyezik az európai államokban szokással. A 112-es segélyhívó telefonszám itt is működik, idegen nyelven is veszik a bejelentéseket. Mindenképpen ajánlott teljes körű utas- és balesetbiztosítás megkötése.

Néhány sajátosság: az ország egy aktív földrengés-zónában helyezkedik el, ahol évente száznál több rengést regisztrálnak. Az eddigi legnagyobb feljegyzett erősségű a Richter skálán 7,5-ös volt. A földmozgások epicentruma rendszerint Vrancea térségében, a Keleti Kárpátokban van.

Az országban bárhol, még a főváros belső területein is találkozhat az utazó gazdátlan kutyákkal. Ezek az állatok esetenként éhesek és agresszívak, ezért kiszámíthatatlanok.

Az erdei kirándulások során jó tudni, hogy Romániában jelentős barnamedve-populáció él. A hegyekben előfordulhatnak véletlen találkozások, amelyekből célszerű csendesen és lassan kihátrálni. Semmiképp sem fényképezni, vagy zajongani, mert ez az állat részéről támadást válthat ki. Ezek a vadállatok télen, élelem után kutatva a lakott területekre is bemerészkednek.

A máshol is szokásos módon óvatosnak kell lenni a taxi-szolgáltatásokkal és a zsúfolt helyeken vigyázni kell az értéktárgyakra. Kizárólag váltóirodákban ajánlott a pénzváltás (*Schimb valutar*).

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?romania>

5. Infrastruktúra, közlekedés

Az ország méreteihez képest kevés az autópálya, a kétszer egysávos nemzeti és nemzetközi főközlekedési útvonalak pedig zsúfoltak, és nagy rajtuk a kamionforgalom. Napjainkban is lehet még találkozni az utakon (ha nem is túl gyakran) lovas szekérrel és kísérő nélküli állatokkal. A romániai közutak aktuális állapotáról a Román Országos Autópálya és Útfelügyelet honlapján lehet tájékozódni (román nyelvű, de az utak számozása egyértelműen azonosítható a térképen): www.cnadnr.ro, „situatia drumurilor nationale”. A 90 napot meg nem haladó tartózkodás esetén, Románia területén a Magyarországon kiállított gépjárművezetői engedély feljogosít a közúti forgalomban való közlekedésre.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?romania>

Romániában 2005 elejétől kezdve kötelező az úthasználati matrica (*Rovinieta*) vásárlása minden gépjárműre, kivéve a két- és háromkerekű motorkerékpárokat. Beszerezhető a határátkelési helyeken, a postahivatalokban és a benzinkutaknál. A *Rovinieta* nélkül közlekedők komoly pénzbüntetésre számíthatnak: a matrica hiánya miatt személygépkocsik esetén 300-450 RON (75-112 €), míg autóbuszok és teherautók esetében 1.000-4.500 RON (250-1.125 €) közötti büntetést szabhatnak ki. A matrica lehet egy évre szóló a belföldi járművek esetében, illetve egy napos, hét napos, harminc napos, hat havi és egyéves időtartamú külföldi járművek részére. A gyakorlatban általában csak 7 napos úthasználati matricát lehet vásárolni, melynek ára személygépkocsik esetében 14 RON (950-980 Ft).

A matricák ára függ a jármű környezetvédelmi besorolásától (Euro-minősítés nélküli, Euro 1, Euro 2 vagy annál jobb minősítés). A jármű Euro-minősítését a román forgalmi engedély tartalmazza. A külföldiek vagy igazolják az Euro-minősítést (forgalmi engedéllyel vagy törzskönyvvvel), vagy a legrosszabb minősítés szerinti (Euro-minősítés nélküli) díjat fizetik.

A romániai útviszonyok színvonala ingadozó, de az európai és országos szintű utak állapota az utóbbi években sokat javult, így gond nélkül lehet közlekedni rajtuk. A romániai vezetési szokásoknak vannak sajátosságai, ami az ideutazótól bizonyos fokú alkalmazkodást igényel, de egyébként a közlekedési feltételek egyeznek a magyarországi átlaggal.

Sok helyen van felszerelve kamera és a rendőrség sűrűn használja a mobil sebességmérő készülékeket is. Gyakran végeznek közúti ellenőrzéseket, ezért a közlekedési szabályok betartása fokozottan ajánlott. Az esetleges szabálysértési bírság könnyen elérhet 100 eurónak megfelelő összeget is. A szabálysértési bírság rendezésének kétféle módja van: vagy a rendőrnek kell kifizetni a helyszínen, nyugta ellenében (a nyugtához ragaszkodni kell), vagy a polgármesteri hivatalok bármelyikében. Az utóbbi megoldás estében annak, aki 48 órán belül rendezi a tartozását, a feljegyzett minimumbüntetés felét kell csak befizetnie.

Tavasszal a hó olvadása miatt bizonyos övezetekben (Bánát, Olténia, Moldva) jelentkezhethet árvízveszély. Télen a havazások miatt számos útvonalon akadózik a közlekedés és gyakran fordulnak elő közlekedési balesetek, ezért fokozott elővigyázatosság javasolt. A nagyméretű hóesés és hófúvások gondot okozhatnak a forgalomban az ország egyes övezeteiben (Erdély északi része, Moldva, a magasan fekvő hágók), így téli gumiabroncsok és csúszásgátló hóláncok nélkül nem ajánlott útnak indulni. 2011. november 1-től a havas, jeges, csúszós utakon kötelező az „M+S” (sár és hó) jelölésű téli gumiabroncsok használata. Amennyiben az autó nincs ilyennel felszerelve, a hatóság többféle büntetést is kiróhat, ráadásul baleset esetén a biztosító nem csak a károkozónak, hanem a kárt elszenvedőnek sem fizet.

Határátkelőhelyek a magyar-román határon (11):

- [Csengersima - Pete](#)
- [Vállaj - Csanáros](#)
- [Nyírábrány - Érmihályfalva](#)
- [Létavértes - Székelyhíd](#)
- [Ártánd - Bors](#)
- [Méhkerék - Nagyszalonta](#)
- [Gyula - Gyulavarsánd](#)
- [Battonya - Torna](#)
- [Nagylak - Nagylak \(43-as főút\)](#)
- [Kiszombor - Nagycsanád](#)
- [Csanádpalota - Nagylak \(M43-as autópálya\)](#)

Forrás: <https://www.utinform.hu/hataratkelok/>

6. Repülőterek

Románia repterei:

- Bukaresti Henri Coandă nemzetközi repülőtér
- Bukarest-Băneasa – Aurel Vlaicu nemzetközi repülőtér
- Kolozsvári nemzetközi repülőtér
- Marosvásárhelyi nemzetközi repülőtér

Légitársaságok, melyek Budapestről Romániába repülnek: Air Baltic, Air Serbia, Alitalia, Austrian Airlines, British Airways, Czech Airlines, LOT Polish Airlines, Lufthansa, Pegasus Airlines, Tarom, Turkish Airlines.

Forrás: <http://www.liligo.hu/air/SearchFlights.jsp>

Romániában található repterek listája:

http://hu.wikipedia.org/wiki/Rep%C3%BCl%C5%91terek_list%C3%A1ja#Rom.C3.A1nia

A román légitársaság: [Tarom](#)

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

- Románia csaknem 40 bankból álló bankrendszere az egyetlen állami tulajdonú bank, a CEC (Román Takarékpénztár és Bank) kivételével teljesen magánkézben van. A piaci részesedés alapján a legnagyobb bank a Román Kereskedelmi Bank (BCR, az Erste Bank tulajdonában), ezt követi a francia tulajdonú BRD – Societe Generale, majd az osztrák Raiffeisen Bank. A román bankrendszer igen intenzíven fejlődött az elmúlt évek alatt és a szolgáltatások mennyiségi és minőségi bővülése várhatóan a jövőben is folytatódik. A pénzintézetek mind a magánszemélyek, mind a vállalati és ezen belül a KKV-szektorhoz tartozó ügyfelek számára egyre bővülő termékkínálattal jelentkeznak, főként a RON- és devizaalapú hitelkonstrukciók terén. A kártyaalapú fizetés egyre elterjedtebbé válik, a kártyaelfogadó helyek száma folyamatosan növekszik.
- A magyar bankok közül az OTP országos lefedettséggel, több mint 70 fiókkal van jelen Romániában.

Forrás: HIPA

Tudnivalók a bankszámlanyitásról

1. Romániai magán bankszámlanyitáshoz szükséges dokumentumok:
 - rezidensek számára személyi igazolvány,
 - nem rezidens magánszemélyek számára: az olyan nem rezidens magánszemélyek, akik nem rezidens jogi személyeknek dolgoznak, amelyek engedéllyel működnek Romániában, útlevelel és munkavállalási engedély birtokában nyithatnak számlát. Bármely nem rezidens magánszemélynek útlevele (vagy más személyi igazolványra), valamint a pénzügyi tartózkodási hely bizonyítására van szükség
2. Romániai céges bankszámlanyitáshoz szükséges dokumentumok:
 - rezidens jogi személy számára: cégbírósi bejegyzés (nem régebbi, mint 14 nap), a vezetők döntése a számla megnyitására, egyértelműen kijelölt személyek a számlanyitásra és annak kezelésére. A kijelölt személyek azonosítására szolgáló dokumentumok. Bármely más a pénzintézet által igényelt dokumentum. Alapító oklevél, a cégbírósi bejegyzés bíró által ellenjegyzett példánya.
 - nem rezidens jogi személyek számára: cégbírósi bejegyzés az alapítás országából. Céges kivonat az alapítási országából, amely tartalmazza: a cég létezésének bizonyítását, a részvényesek/tulajdonosok egyértelmű azonosítását, az aláírási joggal rendelkező képviselők azonosítása, a székhely címe és más fontos adatok a társaságról, származási ország költségvetési szerve által kiadott igazolás. Ha a társaságot olyan országban alapították,

ahonnan nem minden dokumentumot lehet bejegyezni, akkor közjegyzővel hitelesített okiratra lesz szükség. A banki műveletek végzésére kijelölt személyekről szóló döntés dokumentuma. Bármely egyéb dokumentum, amelyet a pénzügyintézet szükségesnek tart.

Forrás: <http://www.kulfoldibankszamlainfo/bankszamlanyitas-menete/romaniai-magan-es-ceges-bankszamlanyitashoz-szukseges-dokumentumok>

8. Egyéb

- Románia telefonos országhívószáma: 40. Bukarest körzetszáma: 21.
- Hivatalokban a munkaidő hétköznapi napokon 8 órától 16.30-ig tart, pénteken 14.00 óráig. Minden esetben célszerű előzetesen – telefonon, vagy írásban – időpontot egyeztetni. A bankok általában 8.30 és 18 óra között, szombaton 8.30-12.30, míg a szaküzletek 9.00 és 20.00 óra között tartanak nyitva. A bevásárlóközpontok nyitvatartása megegyezik a magyarországi gyakorlattal (10.00-22.00 óra).

Forrás: HIPA

Kultúra

1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

- A románok nagyon gyakran fognak kezét: bemutatkozáskor, búcsúzáskor, sőt mindig, amikor találkoznak, akár naponta többször is. Fő szabály, hogy a hölgy nyújtja a kezét először. Előfordul, hogy idősebb urak kezét csókolnak a hölgyeknek. A barátok a lelkes üdvözléskor gyakran arcon csókolják egymást.
- Romániában a hivatalos és a mindennapi életben az Uram (domnule), és az Asszonyom (doamnă) megszólítás a szokásos. A nyugati mintát követi a román nevek sorrendje is. Keresztnéven a közeli barátok, rokonok szólítják egymást. Gyakori, hogy a fiatalokat is keresztnéven szólítják az idősebbek.
- Az üzleti életben a hagyományos öltözködés az elfogadott, ünnepi alkalmakra is ez a megfelelő, a szmoking és a nagystélyi nem kötelező.
- Romániában nem tapasztalható jelentősebb eltérés az európai kereskedelmi szokásoktól. Az üzleti életben a legelterjedtebb idegen nyelv már az angol, de franciául is sokan beszélnek, főként az idősebb nemzedék. A német nyelv kevésbé elterjedt, mint Magyarországon. Kereskedelmi, műszaki tárgyalások időpontjáról célszerű írásbeli visszaigazolást kérni és a tárgyalás időpontját megelőzően megerősíteni azt.

Forrás: Nemzeti Közszoigalati Egyetem

2. Fontosabb ünnepek

- Újév: január 1-2.,
- Ortodox húsvét (7 nappal a nyugati kereszténység húsvéti időpontja után),
- Május 1.,
- Pünkösöd: május-június,
- Szent Mária: augusztus 15.,
- Románia Nemzeti Ünnepe: december 1.,
- Karácsony: december 25-26.

3. Vallás, vallási szokások

A népszámlálási adatok szerint a román állampolgárok többsége (87%) a román ortodox egyház tagja, amely a keleti ortodox kereszténység egyik képviselője. A katolikus (római katolikus és görögkatolikus) vallás követői (5,4%) túlnyomórészt Erdélyben, kisebb részben Moldvában laknak, közülük a római katolikusok jelentős része magyar (Bukarestben és környékén olasz hittérítők 19-20. századi erőfeszítései nyomán él egy apró román közösség is), míg a nagyrészt erdélyi görögkatolikusok között románok és magyarok is vannak.

A protestánsok (3,7%) közé elsősorban a magyarlakta területeken élő reformátusok és unitáriusok, valamint az evangélikusok tartoznak, ez utóbbiak száma azonban a németek elvándorlásával jelentősen csökkent. Dobrudzsában (a Fekete-tenger partján fekvő országrészben) muzulmán kisebbség él, amelynek vallása a török uralom időszakára nyúlik vissza. A második világháború előtt jelentős számú zsidó élt az országban, kb. 800 ezer fő, azonban ma már csak ennek a töredéke, kb. 6000 fő. Fő központjaik: Bukarest, Nagyvárad és Kolozsvár.

Forrás: http://hu.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1nia#Vall.C3.A1si_megoszl.C3.A1s

4. Történelmi áttekintés

A Havasalföldön és Moldvában kialakuló román fejedelemségek a 14. században a Magyar Királysággal álltak hűbéri viszonyban, majd kivívták önállóságukat. A 16. századig független államok voltak, majd több mint három évszázadon át az Oszmán Birodalom fennhatósága alatt álltak, de belső autonómiával rendelkeztek. A 19. század második felében a nemzetközi események következtében (krími háború) Havasalföld és Moldva függetlenné váltak az Oszmán Birodalomtól. 1859-ben a két terület nemzetgyűlése közös fejedelmének választotta Alexandru Ioan Cuzát, ennek következtében Románia 1862-ben Havasalföld és Moldva egyesülésével jött létre, mely a török birodalomban autonóm státuszt élvezett. Románia 1877-ben Oroszország oldalán belépett az orosz–török háborúba és a török csapatok veresége után 1877. május 10-én parlamenti kiáltványban kinyilvánította függetlenségét, amelyet a San Stefanó-i béke révén az európai nagyhatalmak is elismertek. A fejedelem 1881-ben I. Károly néven az ország első királya lett és – a román alkotmány szerinti korlátozott jogkörrel – 1914-ig uralkodott. Az I. világháborút lezáró békeszerződés értelmében Románia része lett a Magyarországtól elcsatolt Erdély, a Bánság (Bánát) keleti része, az Alföld keleti vidéke Máramarossal (Partium) és az ukrán Bukovina területének zöme, valamint a cári Oroszországtól elfoglalt, nagyrészt román lakosságú Besszarábia. A II. világháború után az ország a Szovjetunió erős nyomása alatt a keleti blokk része lett. 1965-től Nicolae Ceaușescu irányította az országot, aki a kifelé mutatott képpel szemben a belpolitikai életben több évtizedes személyi kultuszt és totális diktatúrát épített ki, aminek az 1989-es romániai forradalom vetett véget.

Románia 2004-ben csatlakozott a NATO-hoz, 2007. január 1-jétől pedig az Európai Unió tagja. Ezen kívül a következő nemzetközi szerveződéseknek a tagja: Latin Unió, Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, Kereskedelmi Világszervezet, Egyesült Nemzetek Szervezete, Frankofónia (Organisation Internationale de la Francophonie), Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködés.

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1nia>

5. További hasznos információk

Az ország politikájáról:

Freedom House: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2015/romania>

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Romania#Governance>

A budapesti román nagykövetség weboldala: <http://budapesta.mae.ro/en>

Az ország földrajzáról:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Romania#Geography>

Online Világatlasz: <http://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/ro.htm>

Románia kormányzati weboldala: <http://gov.ro/en>

Az ország történelméről:

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Romania#History>

Lonely Planet, online utazási kalauz és információs weboldal:

<http://www.lonelyplanet.com/romania/history>

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>

Kultúráról:

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Culture_of_Romania

Románia hivatalos turisztikai weboldala: <http://turism.gov.ro/web/>

Üzleti etiketről:

<http://businessculture.org/eastern-europe/romania/business-etiquette/>

Nők helyzetéről (Wikigender, a nők helyzetével foglalkozó weboldal):

http://www.wikigender.org/index.php/Gender_Equality_in_Romania

Általános információk

Export Hungary: <http://exporthungary.gov.hu/orszagismertetok?orszagismerteto-romania>

Wikipedia oldal magyar nyelven: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A1nia>

Wikipedia oldal angol nyelven: <http://en.wikipedia.org/wiki/Romania>

CIA Factbook angol nyelven:

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>

A Világbank adatbázisa angol nyelven: <http://data.worldbank.org/country/romania>

Románia központi statisztikai hivatala angol nyelven: <http://www.insse.ro/cms/en>

A Világbank és a Nemzetközi Pénzügyi Társaság „Doing Business” adatbázisa angol nyelven – tudnivalók a vállalat alapításról:

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania>

Kormányzati portál: <http://gov.ro/en>

Románia Külügyminisztériuma: www.mae.ro/en

Románia Belügyminisztériuma: <http://www.mai.gov.ro/>

A budapesti román nagykövetség honlapja: <http://budapesta.mae.ro/en>

Bukarest honlapja: <http://www.bucuresti.ro/>

Bukarest turisztikai honlapja: <http://romaniatourism.com/bucharest.html>

Bukarest International Airport: <http://www.bucharestairports.ro>

Romania Insider: <http://www.romania-insider.com/>

Agerpress: <http://www.agerpres.ro/english>

Kézirat lezárva: 2021. szeptember

További információ:

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság

Telefon: + 36 1 474 5146

E-mail: intdept@mkik.hu